GERÇEKLER Postası

SİYASAL GAZETE

AYDINLIK YAYINEVİ

P.K. 1116 — İstanbul

Samim AKAY
Hâmit EREN
Yurdakul FİNCANCI
Ziya HANHAN
Âşık İHSANÎ
Alpay KABACALI
Orhan KEMAL
Oğuz KOYUTÜRK
Sabri SORAN
Prof. Cahit TANYOL
Ayhan YETKİNER
Atillâ YÜCELAL

İşçi - Öğrenci Dayanışma Örgütü Kurulmalıdır!

Terör Tasarısı

Sahiller Kimin?

Truman Doktrini ve Amerikan Sömürüsü

ORAK ÇEKİÇ AVCISI BORNOVA SAVCISI

6. SAYI

100 KURUŞ

AYDINLIĞIN İÇİNDEN

İşçi - Öğrenci Dayanışma Örgütü Kurulmalıdır

«— TİP'çilerden misiniz, Yön'cülerden mi, eskilerden mi? Yoksa kendinizi özgü yeni bir *«ism»* yaratıp sivrilmek hevesi ardında mısınız »

Bu «humour» lu soruyu soran dostların yanısıra, *Gerçekler Postası'*nın yönünü açık - seçik ortaya koymadığımızı ileri sürenler de var.

Biz, gerçeklerden, aydınlıktan (vuzuhtan) yanayız ve de sadece sosyalistiz. Günümüzün sosyal realitesi ise, bizleri güçbirliğine zorluyor. Bunu, «Aydınlık» genel başlığıyla yazmağa başladığımızda, ilk yazımızda da (Ağustos 1965) belirtmiş; «inanışlarda açıklık, fikir ayrılıklarında dürüstlük gerekiyor» diye başlayıp «yapıcı olmak zorunluğunda olan kuşaklar, sosyal realitenin ışığına olduğu kadar, fikir ve güç birliğine de ihtiyaç duyarlar» diyerek bitirmiştik.

Aydınlarımıza olan güvenimizi bir çok kereler belirttik. Nitekim, aydınlarımız temel hak ve özgürlükleri kaldırma hedefini güden terör tasarısı karşısında gösterdikleri tepki oranında örgütlenebilselerdi, düşünüş birliğine varabilselerdi, muhakkak ki şimdikindendaha sağlam ve etkili bir ulusal direniş cephesi kurulmuş olacaktı. Ne var ki, bir takım nedenler yüzünden aydınlarımız kolay kolay örgütlenemezler; *işçi ölçüsünde, öğrenciler ölçüsünde* aktif - fiilî eyleme geçemezler.

★

Ulusal direniş zorunluğu sözkonusu olunca, ilk akla gelen öğrenciler ve öğrenci örgütleridir. Bu gün, öğrenciler arasında bölünmeler olduğu görülmekteyse de, bunu bugünkü düzenin kaçınılmaz bir sonucu olarak görmek gerekir. İçinden çıktığı toplumun bilinçli temsilcisi olan; yarını hazırlayan ve yarına hazırlanan gençlik, ülküsü uğruna eyleme girişmekten öteden beri kaçınmamıştır. Medrese-i Ulûm isyanı, Harbokulu öğrencilerinin girişimleri, 28 Nisan 1960 olayları... Dünden bugüne gelen ve bu kanıya ulaştıran örneklerdir. Pek uzak sayılmayacak bir süre önce, bir TMTF başkanının belirttiği gibi, gençliğin görevi *«...emperyalistlerin dışardan çabalarını durdurmak ve içerde kendi çıkarları için onlarla işbirliği yapanların, kısaca «komprador burjuvazinin» karşısına çıkmaktadır.»* Bilinçli gençlik *«Tarihin geri çevrilmesine, zamanın olumlu yoldaki akışının durdurulmasına karşı çıkmalıyız. Gerekirse İstanbul'da Hürriyet Meydanında, Erzurum'da Konak, Ankara'da Zafer, İzmir'de 9 Eylül meydanında kahrolsun Emperyalistler, kahrolsun Türkiye'yi sömüren yabancı şirketler, petrol millîleştirilecektir diye bir defa daha yazabilmeliyiz.»* demektedir.

Alpay Kabacalı

İşçiler ise, yeni yeni de olsa hiç olmazsa bilinçlenmiş grupları yoluyla ulusal sorunlarımıza eğilmeye başlamışlardır. Üretimin, ulusal hayatın yaratıcısı olan; toplumda en büyük kuvvet oldukları kadar ulusun bugününe - yarınına sahip çıkması gereken işçilerimizin kurdukları bir takım örgütler artık bu umudu vermektedir. *DİSK* Genel Başkanı sayın Kemal Türkler son demecinde *«... demokratik düzeni, varlıklı sınıfların sömürüsüne özgü bir baskı rejimi derekesine düşürecek her harekete bilinçle karşı çıkacağız. Faşizme geç demeyeceğiz»* diyerek bu gerçeği belirtmiştir.

★

Emperyalistleri kovmak, içteki komprador burjivazi ile Anayasanın tanıdığı haklar kullanarak amansızca savaşmak, hem yarını hazırlayan ve yarına hazırlanan öğrencilerin, hem de ulusal üretimin yaratıcısı olan işçilerimizin toplumsal tarihî görevlerindendir. *Dayanışma* ise, muhakkak ki sonuca - zafere götüren en önemli etmendir. İşçilerle öğrencilerin toplumun en etkin ve bilinçli ögelerinden olmaları, ikinci ulusal kurtuluş savaşımızın bu kritik dönemin de bir dayanışma örgütü kurarak toplumsal tarihi görevlerini yerine getirmelerini de zorunlu kılmaktadır.

Çorumlu temizlik işçilerinin yürüyüşü sırasında böyle bir dayanışma olmuşsa da, devamlı ve etkili bir örgüt bugüne kadar kurulamamıştır.

Tüzel kişiliği olan, sürekli yaşatılacak bir örgüt kurulması dileğinde bulunduktan sonra, umutlu olduğumuz toplumcu örgütlerin harekete geçmesini, tepkisini bekleyeceğiz. İlerde, bu konu üzerinde daha detaylı olarak düşünmek - yazmak zorunluğunu duyacağımızı sanırız.

Şipşak

BURASI AMERİKA

Giden gelmiyor

Kennedy suikastı sanıklarıda, tanıkları da birbir ortadan yok olur, yada yok edilirken şimdi de bir «New Orleans Savcısı» ortaya çıkıp:

«— Cinayetin esrarını çözeceğimi sanıyorum!.» Buyurmuş... Aman kardeşim biraz sıkı dur... Biz seninde ortadan kalkacağını sanıyoruz!...

Ayhan Yelkiner

Korkmazgil Tahliye Edildi

«Kızılırmak» adlı şiir kitabından komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle uzun süreden beri tutuklu bulunan şair Hüseyin Korkmazgil elleri kelepçeli olarak adliyeye getirilmiş ve yapılan duruşması sonunda bilirkişinin aleyhte raporuna rağmen tahliye edilmiştir.

Duruşma sırasında Ordinaryüs Prof. Recai Okandan'ın tek başına hazırladığı bilirkişi raporu da okunmuştur. Okandan şiirde kauçuk, tütün zapata ve petrolden bahsedildiği için Küba'daki rejimin övüldüğünü belirtmiş ve «Yazar kitabında kapitalizmi yermekte, sosyalizm düzenini övmek çabası içinde bulunmaktadır» demiştir.

Savunma avukatları Okandanı cahillikle, dünyadan habersiz olmakla suçlarken, şair Korkmazgil de, bilirkişi raporu hakkında «Bu rapor bir utanç belgesidir. Bu rapor eti için bülbülü öldüren bir avcının insafsızlığıdır. Bu rapor, cahil bir askerin ailesine yazdığı mektuptan da beterdir. Bir imam bile bu gibi bir raporu yazamaz. Bu kadar sağcı ve gerici bir kimse bilirkişi olarak tâyin edilemez» demiştir.

Korkmazgil savunmasını yaparken ve avukatlar konuşurlarken bazı dinleyicilerin ağladıkları görülmüştür. Tahliyeden sonra Korkmazgil omuzlara alınmak istenmişse de jandarma buna mani olmuştur.

Bizim

Bu memleket, bunca emek
Bizim bizim, hepsi bizim.
Yabancıya yer ne demek
Bizim bizim, hepsi bizim...

Güney, kuzey, Trakya, Şark
Güldür güldür işleyen çark
Hırsından çatlayan toprak
Bizim bizim, hepsi bizim...

İş arayan açlar bizim,
Yaban ele göçler bizim,
Alınacak öçler bizim,
Bizim bizim, hepsi bizim...

Teknik, bilim, buluş bizim,
Elele bir oluş bizim,
Uyanış kurtuluş bizim,
Bizim bizim, hepsi bizim...

Yönümüz Ankara bizim,
Ankara'da çıra bizim,
Yürüyelim sıra bizim,
Bizim bizim, hepsi bizim...

Âşık İhsanî

KANUN DAİRESİNDE SERBESTİ :

HAYAL adlı mizah derg'sinde, Osmanlı Kanunu Esasi'sinin basınla ilgili maddesini ele alarak bu lejantla yayınlanan böyle bir karikatür, derginin kapatılmasına sebep olmuştur.

«Temel Haklar» kanunu çıkarsa, o günler geri gelmiş olacak!

Nâzım Hikmet'in Şiiri

Nâzım Hikmet'in geçen sayımızda yayınlanan 28 Nisan şiiri için, gazetemiz sahibi ve sorumlu yönetmeni Alpay Kabacalı savcılığa çağrıldı. Bu işiri yayınlamakla, Basın Kanununun 31. maddesini ihlâl etmişiz. İfade sırasında, emniyetten celbedilen, Nâzım Hikmet'in Bulgaristan baskılı yeni şiirler adlı kitabı görülüp buradaki şiir gazetemizdeki şiirle karşılaştırıldı. Bizim yayınladığımızla kitaptaki arasında farklar vardı. Bizi, savcının gözünde suçlu kılan da, meğer samimiyetimiz imiş. «Şiirlerinin Bulgaristan baskısında yer aldığı söylenmektedir» dedik ya, Demirperde gerisinde yayınlanmış bir eseri iktibas etmiş oluyoruz.

Bu notumuzu ve Bulgaristan baskısı ile bizim yayınladığımız arasındaki değişiklikleri belirttikten sonra Basın Kanununun 31. maddesine göz atalım:

«Yabancı memleketlerde çıkan basılmış eserlerin Türkiye'ye sokulması veya dağıtılması Bakanlar Kurulu kararıyla menolunabilir.

« Menedilmiş olmasına rağmen bunları Türkiye'ye bilerek; *sokanlar, dağıtanlar veya bu gibi eserleri kısmen veya tamamen iktibas ederek yayanlar... cezalandırılırlar.»*

Bu maddeyi ihlâl edip etmediğimize (savcılık takipsizlik kararı vermezse) Türk yargıcı karar verecektir.

T. Öğretmenler Sendikasının Kırklareli Toplantısı

Bayram tatilinden yararlanmak amacıyla, TÖS Trakya temsilciliğinin 25 Mart günü Kırklareli şubesinde tertiplediği toplantıya, gazetemiz de çağrılmıştır. TÖS Trakya temsilcisi sayın Ahmet Kaya TURAN'ın gönderdiği nazik mektupta:

«Bu toplantıda üyelerimize ve dinleyicilere sendikacılık ve öğretmen sendikaları hakkında bilgi verilecek, son olaylar eleştirilecektir.

Genel Başkanımızın, sendikacılık ile ilgili konularda otorite olan üniversite öğretim üyelerinin katılacağı toplantımıza şeref vermenizi, «Çilekiş köy» öğretmenlerinin kendi ağızlarından olaylar hakktndaki görüşlerini öğrenmenizi, sendikacılık şahsi çıkar demek olduğu halde, öğretmenin şahsi çıkarlardan ne kadar uzak olduğunu, memleket meselelerini herşeyin üstünde tuttuğunu bizzat görmenizi istiyoruz» denilmektedir.

Bu yararlı toplantıya, katılmak olanağı bulamadığımızdan, gazetemiz sahibi tarafından, aşağıdaki telgraf gönderilmiştir:

Ulusal savaş veren kültür ordusunun değerli mücahitleri saygıdeğer öğretmenlerimizin toplantısını zafere - başarıya olan kesin inancımla kutlarım.

SAHİLLER KİMİN?

CHP milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu'nun sahillerin devletleştirilmesine ilişkin kanun teklifi, yıllardır süregelen bir yağmacılığın önlenmesi, Anayasa'nın «mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz» hükmünü getiren 36., hattâ «Tabii servetler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır» şeklindeki 130. maddelerinin bu açıdan yürürlüğe konulması demek olacaktır.

Kanun teklifinin «Deniz, göl ve nehir sahilleri devletindir» yolundaki 1. maddesine katılıyoruz. Öbür maddeler üzerinde tartışmak, 1. maddeyi gölgeyebileceklerini ileri sürmek mümkündür..

Sarıibrahimoğlu'nun, bazı kuruluşların ve bazı bilim adamlarının görüşleriyle pekiştirdiği gerekçesinden bazı bölümleri verdikten sonra, teklifinin tam metnini de - hukukçularımızın görmesi, tartışma imkânı sağlanması amacıyla - ekleyeceğiz.

GEREKÇE

Türkiye Mimarlar, Mühendisler Odası Birliği 11 nci devre çalışma raporunun giriş kısmının 2 nci sahifesinde «Ülkemiz sahilleri yağma edilmektedir» başlığı altında « Bugün aynı şekilde bütün turistik değerdeki arsa ve araziler ile sahillerimiz büyük bir yağmaya hedef tutulmuştur. Önümüzdeki senelerde ülkemiz insanları, çocuklarımız denizi görmek için yalı ve villa sahibi mutlu bir azınlıktan eş, dost veya arkadaş bulmak zorunluğunda kalacaktır. Ve yarın denizde boğulma tehlikesi geçirecek bir Türk, karaya çıkacak bir sahil parçası bulamıyacaktır.» demektedir.

Keza Turizm bilgisi ve Turizm meselelerimiz adı altında 1963 yılında Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin Ankara'da yayınladığı kitabın 264 ncü sahifesinde «Sahillerimizin, göllerimizin ve çevrelerinin korunması, değerlendirilmesi» başlığı altındaki sayfalarca devam eden izah ve tavsiyelerinde sahillerimizin ve deniz, göl ve ırmaklarımızın tabii güzelliklerinin ve turistik faydalarının üzerinde önemle durulmakta ... bugünkü perişan durumdan kurtarılmalarının gerektiği izah edilmektedir. Bu yazıdan aldığımız şu pasaj özel sektörün acı gerçeği bütün çıplaklığı ile gördüğünü ispata yeter:

«Bir kere daha söyliyelim:

Bütün sahiller, göller ve çevreleri, plânsız, rastgele kuruluşlarla sabit ve seyyar kamp tesisleri ile, uydurma moteller, han bozması oteller, aşçı dükkânı adı dahi verilemiyecek kadar aşağı kalitede lokantalar ile alabildiğine dolmakta, tabiatın ahenkli güzelliği bozulmakta, plâjlar bu tesislerin pis suları ile, fabrika artıkları ile kirletilmektedir.

Avrupa müşterek pazarına dahil memleketlerin, Avrupa sahil birliğini kurmak için Danimarka Hükûmeti tarafından yapılan teklif ve bununla ilgili plân taslağı incelenirse, bu konunun bir Devlet meselesi olarak derhal ele alınmasının lüzumu bir kat daha ortaya çıkar.»

Denmekte ve bahsi geçen plân taslağının bir özeti de verilmektedir.

Bu konuda fikri sorulan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Dr. İsmet Sungur bey Cumhuriyet Gazetesinin 5 Eylül 1966 tarihli sayısında «Sahillerde Yağma» başlığı altında şunları söylemektedir.

«Deniz kıyıları, idari bir tahsis gereğince değil de, mahiyetleri, tabii nitelikleri gereğince herkesin, bütün halkın yararlanacağı «umumun istimaline mahsus» yerlerdendir. Orta malıdır. Tabii amme emlâkidir.

Buna uygun olarak, bugünkü Alman, Fransız, İsviçre ve Türk Hukukları ile başkaca bir çok hukuklarca da mahiyetleri gereğince halkın yararlanacağı yerlerin başörneği olarak deniz kıyıları gösterilmektedir. Hatta Prusya Yüksek İdare Mahkemesi Kararlarına göre «Cilt 89, sahife 205» «Özel mülkiyette bulunan bir yer, denizin ilerlemesi ile deniz kıyısı niteliğini kazanırsa bundan dolayı herkesin yararlanacağı yerlerden olur.» «... deniz kıyıları idari bir tahsis gereğince değil de mahiyetleri gereğince halkın yararlanacağı yerlerden olduğundan idarenin yani devlet, belediye, köy gibi kamu tüzel kişilerinin idari bir kararla deniz kıyılarından halkın yararlanacağı yer niteliğini kaldırmaya ve bunları özel kişilere, özellikle 13.5.1953 gün, 6086 sayılı Turizm endüstrisini teşvik kanununda «Turizm müessesesi» diye sözü geçen yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere satmaya asla yetkisi yoktur, demekte ve tatbikatta yapılan satışların hükümsüzlüğünü belirterek sözlerine son vermektedir.»

Kıymetli hukukçulardan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk

(Devamı 16. sayfada)

Çiftçiye Kredi

Sarı İbrahimoğlu'nun bir başka kanun teklifi de, «Bilcümle Bankaların her mali yıl başında, bu malî yıl içinde toplamış bulundukları mevduat yekûnunun % 25 ini kendi kanunlarına göre kredi olarak çiftçiye dağıtmak üzere Ziraat Bankasına devretmeleri mecburiyetlerine dair» dir. Bir karşılaştırma imkânı sağlaması ve bugünkü bazı sosyal gerçekleri yansıtması bakımından, gerekçe özetini yayınlıyoruz.

Türkiye'de nüfusun % 70 inden fazlası köylerde oturmakta ve Ziraatla geçinmektedir. Ziraatın millî gelir hasılatında % 42 ile büyük bir ağırlık teşkil ettiği de ilmî gerçeklerdendir. Çiftçinin Türkiye'de bir yılda dağıtılan kredi yekûnundan % 20 sini aldığı da ayrıca gerçeklerden biridir.

1965 sonu rakamlarına göre Türkiye'deki bankaların tasarruf ve ticarî mevduatlarının yekûnu 11.967.865.000 TL. olup da bu meblâğın 8.561.892.000 TL. diğer bankalara aidolup tüccara dağıtılmakta, 3.405.973.000 TL. Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına ait bulunmaktadır. Çiftçiye dağıtılan miktarı umumi kredinin 1/3 civarında dahi değildir.

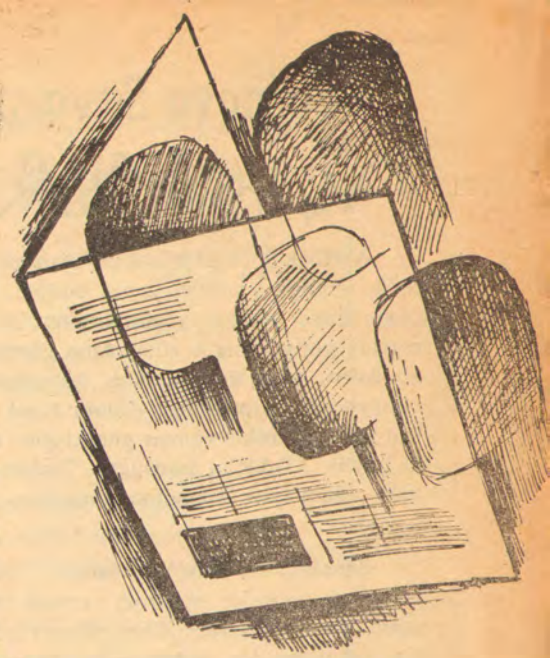
Bu yüzden ziraî reform gerçekleşemediği gibi müstahsil % 100 - 200 faizle işlerini yürütmeğe gayret etmekte ve tefecilere soyulmaktadır. Çoğu zaman ipotek ettiği malın mülkünü bu tefecilere yok pahasına kaptırmaktadır. İstihsal fiatı dünya fiatının üzerine çıkmakta ihracat imkânları azalmakta döviz sıkıntısı maliyeyi perişan etmektedir. Millî Ekonomi bu yüzden bir türlü sıhhata kavuşamamaktadır.

Daha çok köylü ve çiftçinin teşkilâtsız, sahipsiz ve politik kuvvetler üzerinde etkisiz oluşu yüzünden meydana gelen bu adaletsizliklerin öncelikle düzeltilmesi gerekmektedir.

Bu görevde Anayasa ve Plân Tasarısıyla yurt kalkınmasını temin ve sosyal adaleti gerçekleştirmekle görevli parlamenterlerin vazgeçilmez ödevleridir.

sorumluyum

Yurdakul Fincancı

Bir gazetenin kapısından içeri ilk adımımı 1954 de atmıştım. Tam 13 yıl geçmiş aradan. 13 yıldır didinip duruyoruz sütunlar arasında.

13 yıllık bir geçmiş, insana, hatıra yazma imkânını vermese de, meslek hakkında konuşma fırsatını tanır herhalde.

Ben gazeteciliğe başladığım yıllarda, gazetciliği, benim kayınpederim dahi meslek saymazdı, bir başıbozuklar güruhu kabul edilirdi gazeteciler. Gazeteciliği kendine iş edinmiş, bütün zamanını gazeteye vermiş kişilerin sayısı, bir elin parmakları kadar azdı. Gazeteler, kalabalık bir aileye mektubundan biraz daha geniş bir okuyucu kitlesine sahipti. Gazetelerin muhtevası da pek farklıydı bugüne bakış.

O tarihlerde çalışma saatlerimiz hayli değişikti. Herkesin, en derin uykuların kuyusuna indiği saatlerde biz, harıl harıl bütçe görüşmelerini yazar, en tumturaklı sözleri, kelimesi kelimesine yakalama çabası içinde didinir dururduk.

Bizim en ön koltuklardan seyrettiğimiz siyasi tartışmalar, kişisel çekişmeler içinde geçen, herhangi bir fikir ve görüş ayrılığı temeline oturmamış, sen - ben kavgası cinsindendi. Siyasilerimizin dünya görüşü, yurt sorunları hakkındaki düşünceleri, bir birinden, bir parmak boyu olsun farklı değildi. Kapitalist bir düzen içinde sen mi başa geçeceksin, ben mi kavgasıydı siyasi çekişmeler.

Deve dikeni yetişen çölde gül büyütmek ne kadar mümkün ise, kupkuru bir çölden farksız o günkü siyasal ortamda, deve dikeni siyasiler arasında, gül kadar değişik gazeteci bulmak da ancak o kadar mümkündü.

Sonra birden herşey değişti. Gazeteler gelişmeye, büyük sermayelerle önemli sınai tesisler haline gelmeye başladı. Bu gelişme, bugün daha da süratlenmiştir. Para babaları. hem büyük bir etkinlik sağlayan, hem geniş itibar getiren, hem de korkunç ölçüde kârlı olan gazete sanayiine karşı, büyük bir ilgi duymaktadırlar. Hattâ şu sıralarda, bazı yabancı sermayeler, örtülü şekilde bu alana el atma ve Türk sermayesi görünüşüyle, uluslararası kapitalist emperyalizme meddahlık edecek gazeteleri, Türkiye'de çıkarmaya çalışmaktadırlar.

Türkiye'deki siyasi savaş da, sen ben kavgasından çıkmakta, iktisadi kurtuluşun ön siperlerinde verilen bir savaş haline gelmektedir.

Türkiye'nin genel siyasi gelişimi çizgisinde ve çıkar gruplarının açıkça belirlendiği bugünlerde, büyük para babalarının gazetelerinde çalışan gazetecilerimiz, Türkiye'nin tarih içindeki zorunlu gelişimini, olumlu, yönde mi yoksa ters yönde mi etkilemektedirler?

Açık yürekle söylemek gerek, Türk gazeteciliği, bugünkü durumuyla, Türkiye'nin görünen geleceğine olumlu bir katkıda bulunmaktan uzaktır. Gazetecilerimiz, birkaç yürekli kişi dışında, kapitalist burjuva düzenini sürdürme çabalarına düpedüz âlet olmaktadırlar. Dini, Tanrıyla kişi arasındaki bir kutsal ilişki olmaktan çıkarıp dünya işlerinin göbeğine oturtan, gazetelerdir. Yoksulluğu, halka bir Tanrı buyruğu imiş gibi yutturmaya çalışan, gazetecilerdir. Halkın, iktisadî düzenini halka umacı gösteren, gazetelerdir. Solculuğu ahlâksızlık kumkuması diye yutturan, gazetelerdir. Yabancı desteği olmazsa yaşayamayız şeklinde hayasız ve bir ulusun, ulus olma niteliğine aykırı düşen düzenbazlıkları yapan yine gazetelerdir.

Gazetenin, halk aleyhine bunca pervasızlıkla kullanıldığı bir ikinci ülke herhalde güç bulunur yeryüzünde.

Gazetecilerimiz, patronun arzusu böyle, başka ne yapabiliriz ki, gerekçesiyle sorumluluktan sıyrılmamalıdırlar.

Patron çıkarlarına aykırı yazıları, patron gazetesinde yazmak mümkün değil demek, patron çıkarlarını patrondan da daha büyük bir hırsla savunmanın günah çıkarması olmamalıdır.

Bugün Türkiye, bir başka savaşın içindedir. Soyulup sovana çevrilenler, artık kendi çıkarlarına sahip olmak gerektiğini yavaş yavaş anlamaktadırlar. Üniversite gençliği, bazı genç bilim adamları ve bir avuç yürekli gazeteci, bu çabanın bayraktarlığını yapmaktadır. Kapalı kapılar ardında, gizli toplantılarda, o bayraktarlar, en ağır saldırılara uğramaktadır. Bir kısım siyasiler, hem de yalanlar söyleyerek, o gazetecileri yerden yere vurma gayretine saplanmıştır. Halk yararına bir düzen uğruna çırpınan bir avuç dürüst politikacıyı yıpratmak için, bazı gazetecilerin yazılarını delil diye öne sürecek kadar siyasi taktikten yoksun kişilere karşı, gazetecilere düşen en hafif görev, hiç değilse, bu türlü hırslı politikacıları desteklememek olmalıdır. Ama ne yazık ki, tam tersini yapan gazeteciler çoktur. Dürüst politikacıyı vurmak isteyen, hırslı ve belli bir zümrenin çıkarlarını savunan politikacıya, güya destek olacak yazılar, maalesef bizim gazatecilerimiz tarafından yazılmaktadır.

Bu bir mücadeledir. Mücadeleye inananlar olur, inanmayanlar bulunur. İnanmayanların gayretleri, ne ölçüde olursa olsun, Türkiye'nin tarih içindeki zorunlu gelişmesini engellemeye yetmeyecek, olsa olsa gelişmeyi biraz geciktirecektir.

Türkiye, kendini kurtarma savaşından elbet galip çıkacaktır, ama bu galibiyette Türk basınının payı pek olmıyacağa benzemektedir.

Bornova Savcısı'na
Açık Mektup

Atatürk'ü, Atatürkçüleri mahkemeye vermekle tarih önünde şimdiden tescil edildin. Şahsını, adını düşünmüyor; düşünüş bakımından iktidarla aynı paralelde gidiyor olabilirdin. Ama görevinin şahsi düşünüşlere göre davranmana, konuşmana müsaade etmeyeceğini, taşıdığın «Cumhuriyet Savcısı» sıfatını kötüye kullanmaman gerektiğini de bilmeliydin. O büyük ADAM'ın kurduğu Cumhuriyetin savcısı idin, «âmmenin itimadına mazhar» olman gerekiyordu.

Sonunda ne oldu, ne olacak O'nun eserlerini, bu ulusu onlardan mahrum etmek için, içinde suç olanlar - olmayanlar diye ikiye mi ayıracaksınız? Ne sen, ne senden öncekiler ve nede senden sonrakiler, yüce bir devrim kaidesi üzerinde duran ulu önder'i bulunduğu yerden bir milim olsun kaydıramadınız. kaydıramazsınız.

Sonunda ne oldu, ne olacak? O'nun eserlerini, yanıltmak için *Gerçekler Postası*'nı delil diye göstermek gafletine düştün. Amerikada basılıp anti - emperyalist mücadele için bütün dünyaya gönderilmiş bir kartın klişesini ele alarak «figürler orağa benziyor, çekice benziyor» demişsin mahkemede. Bu orak çekiç avcılığın kötü niyetten başka neyi ifade eder? Şimdiye değin bütün dünyaya yayılan, defalarca basılan bir resmin içinde orak - çekiç bulunduğunu ileri sürmek, (o anti - emperyalist figürün yanında yayınlanan Bursa Nutkunda suç olduğunu ileri sürmek örneğince) bunca yıldır kimsenin aklına gelmemişti.

Bu figürü - bütün çabalarına rağmen - ancak «benziyor» sözüne sığınarak suçlamak pek gülünç!.. Bu gidişle, halk deyimlerimiz arasına bir de «orak - çekiç avcısı - Bornova savcısı» deyiminin eklenmesine sebep olacağa benzersin. Bekliyoruz yeni avlarını, yeni avcılıklarını.

Çok şükür ki sana aldanmayacak, Bursa Nutkunu mahkûm etmeyecek dürüst yargıçlarımız var!

Gerçekler Postası

Böylesi Mantık

Başbakanın başı, jet motörü gibi çalışıyor.

Bakın ne diyor Süleyman Bey :

«Kanunları hukuk profesörleri yapmaz, T. B. M. M. yapar.»

Bunu bilmiyecek ne var. Elbette ki, kanunları Meclis yapar Hukuk bilginleri, sadece düşüncelerini söyler, kanun yapıcılarının önüne ışık tutar, Süleyman Bey titizlenir: «Kanunları yaparken profesörlere mi soracağız» der,

Ama, öte taraftan: «Bu kanunlar Milli Güvenlik Kurulunda görüşüldü ve onaylandı» buyurur.

Hani kanunları T. B. M. M. Yapacaktı?...

Baş dediğin (baş) gibi çalışmalı, (jet) motörü gibi değil.

Ziya Hanhan

Yitik Halka : 3

Nasreddin Hoca

Prof. Cahit TANYOL

Evet, Türk halk kültürünün temel kaynaklarından biri de Nasreddin Hoca fıkralarıdır. Öyleyse aydınla toplum arasındaki uçurumu kapatmak için bu fıkralara çeşitli yönlerden ışık tutmak gerekir. Köylü, kentli, aydın, bilgisiz toplumun bütün zümre ve sınıfları arasında ortak olarak bilinen ve söylenen bu fıkralar gerçekte «yitik halka» ya atılan ilk bağlantıdır. Türk halk düşüncesi, dünya görüşü, hayat anlayışı, yaşama felsefesi, birey ve toplum ilişkisi, devlet görüşü, gerçeklere bakış tarzı, Nasreddin Hoca fıkralarında, ince bir mizahla ortaya serilir. Gülünçlüklerimiz üzerinde düşüneceğimiz yerde, çoğu zaman bu fıkralara güler geçeriz. Bu fıkralarda karşılaştığımız bönlükleri, aptallıkları, kurnazlıkları, hiç bir zaman, Türk halkının hayat akışı içinde, bir gerçeği dile getirdiğini düşünmeyiz bile. Oysa ki, bu fıkralarda bireysel tek bir iz dahi bulmak mümkün değildir. Hoca da belli bir aptal kişi değil, belli bir aptallığımız ve bönlüğümüz hicvedilir.

Bu aptallık örneklerinden bir kaç tanesini hatırlatalım ve onların hayatımızda ne kadar geçerli olduğunu araştıralım.

Örneğin, Nasreddin Hoca'nın ticaret anlayışını belirliyen fıkrasına dikkat edelim. Bilindiği üzere Hoca pazarda yumurtanın çiftini bir akçaya alır, üçünü bir akçaya satarmış. Bu alış - verişten bir şey anlamıyan ahbapları Hoca'ya bunun sebebini sordukları zaman; «dostlar alış verişte görsün» diye cevap verirmiş. Çoğumuz bu mantıksız alış verişi bir güldürme ustalığı sanırız. Oysa ki, millet ve devlet olarak yaptığımız şeyin bundan pek farksız olduğunu düşünmeyiz.

İş, emek ve ticaret konuların da bütün tarihimiz boyunca, öyle budalalıklar yapmışız ki, Nasreddin Hoca'nın yumurta alış verisi bunların yanında hiç kalır.

Cevdet Paşa tarihinde şöyle bir olay vardır. İspanya Devleti Osmanlı Devleti ile dostluk kurmak istiyor. Elçi ile bu konuda bir çok konuşmalar yapıltyor. Bu konuşmalar sırasında İspanyol elçisi, iki devletin dost olmasındaki iyilikleri sayarken ticaret münasebetleri kurulmasının da sağlıyacağı karşılıklı faydaya işaret ediyor. Bu günkü adıyla dış işleri bakanı olan Resul Efendi, İspanya sefirinin bu düşüncesine: «Devleti Alîye ticaretin vücut ve ademini müsavi addeder», diye cevap veriyor. Yabancı elçilerle konuşma tarzları tıpkı medreselerde yapılan «Cedel» lerin başka tarzı olarak cereyan ediyor. Mantıki delillerle haklı çıkmayı başarı sayacak kadar ahmak bir düşünüş tarzı, mülâkat süresince devam ediyor.

Nasreddin Hoca'da bu gerçek dışı aptallıklarımıza ait ne kadar çok fıkra var.

Yine bu aptallık fıkralarımızdan biri aklıma geldi. Malûm ya, Hoca'nın bir fıkrası hatırlanınca çorap söküğü gibi arka arkaya başka fıkralar gelir.

Gerçekten bu fıkra akıllı ve bilgiç geçinmemizin aptallığıdır. Hikâye malûm, Nasreddin Hoca hiristiyan bilginlerle imtihan olur. Hocaya sorarlar:

— Dünyanın merkezi neresi?

— Eşeğimin dört ayağının ortasıdır. Der. «Olur mu böyle şey», diye itiraz edecek olurlar, Hoca «inanmazsanız ölçünüz» der.

İkinci soru: «Gökte ne kadar yıldız var?» Cevap: «Eşeğimin kuyruğunda kaç kıl varsa o kadar»... «— Nerden bildin?» sorusuna da «isterseniz sayınız»,

Bu fıkrada kaç türlü aptallığımız dile geliyor. Birincisi, mantıkça tutarlık aramanın ve karşısındakini mat etmenin bilim sayılması, ikincisi bilinmeyeni bilinmeyenle tanımlamak.

Bu günkü bilim ve düşünüş tarzımız da bundan pek farklı değil. Batıdan aktardığımız bir takım kalıplar ki, ulemamız, Nasreddin Hoca'nın eşeğinin kuyruğundaki kıl gibi bunlar

SÜLMAN ve SÜLMANCILARA

«Vur Abasıza» 1951 - 1961 yılları arasında, yani düşük iktidarın abası da kalmayan fakir halkı alabildiğine sömürdüğü sıralarda çıkardığımız bir siyasi mizah gazetesinin adı idi.

Başlığı üstünde «Sahibi Hapisanelerde olmadığı zamanlarda çıkar» ibaresi bulunan bu gazete «türlü - çeşitli» yazılarımızdan ötürü muhtelif illerimizde yayınlanmıştır.

Bugün bu gazete ismini sütun başlığı olarak seçişimizin nedeni o devirde çok uğraştığımız - yaşı benzemesin - Menderešlerin bu devirde de bir hayli çokluğundandır.

Kendimizden birazcık bahsedişimizi Sülman ve Sülmancılar hoş görsün.

★

BAYRAM AZİZLİĞİ

Bayram gazetesinde, iri harflerle verilen bir haber yüreğimizi ağzımıza getirdi:

«Bir ili çamurlar istilâ etti.»

Acaba bayram tatilinden yararlanan bir takım politikacılar toplu halde bir ile gitmiş olmasınlar diye düşündük.

Bereket, haber Amerikan kaynaklı imiş.

Eh! Amerika'da da olur böyle şeyler.

★

NASIL GÜLMEZSİN

Dostumuz Naci Sadulaah Danış BAYRAM Gazetesine yazdığı bir yazıya «GÜLECEKSİNİZ» başlığını koymuş...

Aman üstadım nasıl gülmezsiniz, hem de nasıl?

Şu Sülman efendinin halini gördükten kelli...

★

Su'dan Rubailer

Hâmit Eren

Beslemekten yoksunken bir koca yurd azını
Altınlara kalbeder morfinlerin baz'ını
Riviyera, Nis, Kapri, serinletir yaz'ını
Bulamazken bir fakir, kandilinde gaz'ını.

Ağalarda başladı dedi kodu kul - kollar
Profesör, öğretmen, gülümsedi çakallar
Şükr olundu Tanrıya, sıvazlandı sakallar
Bizim köyden çıkmıştı örnek yılmaz Makallar.

Kuyularda çalışır evlâtların en dinci
Ekmeğini kazanmak dünyada tek sevinci
Güzellerin göğsünde, altın elmas sim inci
Şah eserin nasıl olur bir kin'ci.

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER

Yargıç sanığa sordu:

— Adınız nedir

— Demokrasi.

— Babanızın adı

— Eşitlik.

— Ananızın adı?

— Sosyal adalet!

— Türkiyeyi ziyaret sebebiniz?

— Turistim efendim.

— Bay demokrasi! Türkiye'de oturma sürenizi uzatmaktan sanıksınız. Yaz kâtip. Sanığın suçu sabit görüldüğünden Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma kanunu gereğince oy birliği ile mahkûmiyetine karar verilmiştir.

(Devamı 15. sayfada)

üzerinde bilgiçlik taslarlar. Üzerinde düşünecek olursak bunlarla, ayni anlayış tarzının cicili bicili tekrarından başka bir şey bulamayız.

Bilinmeyen bir ülkenin bilmediğimiz kalıplarını biz, bilmeğe lüzum görmediğimiz kendi ülkemize uygulamaya kalkarız. Ve bunları tartışırız. Bilgiçlik taslayanlara, halkın Nasreddin Hoca'nın vermiş olduğu cevaba hayranlıkla baktığı gibi saygı ile bakarız.

Ya Hoca'nın «bindiği dalı kesme» fıkrası... Dünyada olacak iş değil. Böyle aptalca bir fıkrayı başka milletlerin hayatında görmek güç; ve hele çıkarılan mantık sonucu «madem ki düşeceğimi bildin, öleceğimi de bilirsin». Bu fıkra bize, gerçek le hiç bir ilişik ve ilintimizin olmadığını gösteren tipik bir şaheserdir. Amma inkâr edilmez bir gerçek yanı var bu fıkranın. O da hayatımızın her yönünde, her gün bindiğimiz dalı kesmiş olmamızdır. Bunun için ciltler dolusu kitap yazılabilir. Bindiğimiz dalı kese kese bu hâle geldik; hâlâ da kesmeğe devam ediyoruz, kimsenin aklına bir gün binecek dalın da kalmıyacağı gelmiyor.

Hoca'ya sormuşlar: «Kıyamet ne zaman kopacak?» diye. Cevap olarak: «Eşeğim ölürse küçük kıyamet, ben ölürsem büyük kıyamet kopar», demiş.

Biz bu akılla küçük kıyametin zaten içindeyiz. Aklımızı başımıza toplamaz, bindiğimiz dalı kesmede devam edersek «büyük kıyamet» te uzak olmasa gerek.

Toplumcu aydınlar halkın bu ana kaynaklarına inmezse onlara da eşeğin kuyruğundaki kılı saymak, bilinmeyeni bilinmeyene uygulamak ve bindiği dalı kesmek kalır.

Siyasî Operet

Sahne - Politika'da oynanan en önemli oyundur.

Oyuncular: Arka perdeye gölgesi düşen Mister, oyunun baş aktörü olmasına rağmen, bütün oyun boyunca perde aralığından ancak birkaç kere burnunu gösterecektir. Diğer aktörlerbirbirine benzeyen giyimleri ve şapkalarıyla dikkati çeken, «politik» adındaki oyunculardır.

Kreografi, köşe kapmaca ve aşırmaca oyunlarından yararlanılarak düzenlenmiştir. Oynna çok iyi hazırlanan aktörler, rollerini ve dansları hep birlikte üstün başarıyla yürütmektedirler. Bu üstün başarı, figüranlarının yardımıyla, kendi sahnelerini aşarak salondaki seyircilerin tepelerinde dans etmeleriyle ve enselerinde boza pişirmeleriyle devam eder.

Figüranlar da rollerini başarmakta; oyun boyunca etek öpmekte; «tepede dans,» «ensede boza pişirmek» rollerine yardımcı olmaktadırlar.

Müzik: Koronun söylediği (Di-nel-den gidiyor) ve (Komü-nizm geliyor) şarkıları seyircilere başlarının ve enselerinin acısını unutturmak amacını gütmektedir.

Bir süre önce gelen rejisörün de yardımıyla koronun tiz perdeden olmasına önem verilmiştir.

Not: Haber aldığımıza göre, bazı seyirciler oyunu ıslıklamaya, bazıları da çürük yumurta atmaya başlamışlardır.

FİKİRLERDE DEVRİM ZORUNLULUĞU

Einstein çalışıyor.

Einstein'in 1949 da, Breslau'da toplanan (Aydınlar Kongresi) ndeki söylevi:

Albert EINSTEIN

Pahalıya elde ettiğimiz deneyler bize, toplumsal yaşayışın karşımıza çıkardığı sorunları çözümlemekte bilimsel, pozitif düşüncenin yeterli olmadığını göstermektedir. *Derin araştırma ve bilimsel çalışmalar*, genellikle insanlık için felâketli sonuçlar doğurmuştur, bir taraftan insanlığı yıpratıcı çalışmalardan koruyan ve hayatını daha kolay kazanmasını sağlayan buluşları bağışlamışlar, fakat diğer taraftan da onu korkunç bir endişe içine salmışlar, daha kötüsü, ona kendi yıkımını hazırlama araçlarını vermişler ve *teknolojik esaretleri* altına almışlardır. Bu kadar acıklı bir trajedi karşısında insan şaşırıp kalıyor.

Fakat bu trajediden daha acı bir şey vardır: İnsanlık, bilimsel ve teknik çalışmalarıyla büyük başarılar kazanmış bir çok bilgin yetiştirmiş olmakla birlikte bizi başarısızlığa götüren sonsuz *siyasal anlaşmazlık ve ekonomik gerginlik*'lere uzun zamandanberi iyi bir çözüm yolu bulamamaktadır. Şüphe yokki, dünyanın bugünkü tehlikeli ve tehdit edici durumunun başlıca nedeni, *ulusal olsun, uluslararası olsun, ekonomik çıkarlardaki çatışmadır.*

İnsan, dünya uluslarının sakin ve rahat yaşamalarını sağlayacak siyasal ve ekonomik kuruluş usullerini bulmayı başaramamış; bütün harp ihtimallerini ortadan kaldıracak ve toplu tahrip araçlarını büsbütün yok edecek bir sistem de kuramamıştır.

Trajik alınyazısı, mahvetme usullerini daha korkunç ve etkili duruma getirmek olan biz bilginler ise, bu makinaların icat edildikleri amaçlar için kullanılmalarına, gücümüz yettiğince engel olmayı kutsal ve mutlak bir görev bilmeliyiz. Hangi çalışma bizim için daha değerli olabilir? Bunun için, bu kongremize hayatî bir iş yüklenmektedir. Biz burada birbirimize danışmak ve dünya ulusları arasında, manevî ve bilimsel köprücükler kurmak, iğrenç ve korkunç engellerden ibaret olan ulusal sınırları aşmak üzere toplanmış bulunuyoruz.

Küçük toplumsal gruplar içinde, insan, toplum çıkarlarına aykırı, zorbalık şekillerini yok etmeyi, bir dereceye kadar başarmıştır. Bu, «siteler» ve kısmen de «devletler» devridir. *Terbiye ve gelenek* bu kuruluşlar içinde hafifletici etkiler yapmış ve onları meydana getirenler arasında kabul edilebilir ilişkiler kurmuştur. Fakat devletler arası ilişkiler alanında mutlak bir anarşi vardır. Bu konuda, bin yıldan beri en küçük bir ilerleme kaydettiğimizi sanmıyorum. Uluslararası anlaşmazlıklar, genellikleharp gibi, vahşî bir kuvvetle düzenlenmeğe devam etmektedir.

Gittikçe büyüyen bir kuvvetin her ortaya çıkmasında saldırgan bir nitelik kazanmaktadır. Uluslararası ilişkilerdeki bu anarşi hali, tarih boyunca, insanlığın, tanımlanamaz felâket ve ıstıraplarının nedeni olmuş, bir çok kereler insanları gelişme yolundan çevirmiş, «ruhlarını ifsat» etmiş ve varlıklarını lekeleyip tehlikeye sokmuştur. Bazı zamanlar ise, bir bölgenin toptan yokedilmesinin nedeni olmuştur. Bununla birlikte, ulusların savaşa hazır olmak yolundaki isteklerinin, hayat üzerinde daha başka yankıları vardır.

Son yüzyıllarda, devletin yurttaşlarına karşı taşıdığı kudret, onu iyi kullanan devletlerde olduğu kadar, barbarlık ve zulüm amaçları için kullananlarda da artmıştır. Devletin, bireylerarası ilişkileri sakin ve düzenli bir halde tutmak yolundaki rolü, özellikle, *modern dünyanın sınaî organizasyonundan ileri gelen toplulaşma (temerküz)* nedeniyle gittikçe karışık ve güç bir duruma gelmiştir.

Dıştan gelecek saldırılara karşı yurttaşlarını korumak için her modern devletin gittikçe artan korkunç bir askerî kuyvete ihtiyacı vardır. Öteyandan, devlet, bir harb ihtimaline karşı yurttaşlarını *yetiştirmeyi* zorunlu görmekte; bu *terbiye* ise, yalnız gençlerin fikirlerini etkilememekte, aynı zamanda yetişmiş insanların zihinlerinde de «meşum» etkiler yapmaktadır. Hiçbir ülke böyle bir ahlâk bozulmasından kurtulamamakta ve açıkça saldırma eğilimleri göstermeyenlerde dahi, bu *ahlâk fesatlığı* bütün yurttaş kütlelerine yayılmaktadır. Devlet, telkin kudretinden kimsenin kurtulamıyacağı, modern zamanların bir (put) u haline gelmiştir.

Harble ilgili bu terbiye az aldatıcı değildir. Son yılların teknolojik ilerlemeleri yepyeni bir askerî durum yaratmıştır. Birkaç saniyede büyük insan kütlelerini ve geniş toprakları mahvedecek, korkunç yeni silâhlar bulunmuştur. Bilim, bu silâhlara karşı korunma araçlarını halâ bulamadığından, modern devlet artık yurttaşlarının emniyetini sağlamak yolunda tam etkili tedbirler almaktan âcizdir. Öyleyse kurtuluş çaresi nedir? *Bu silâhların tek sahibi olan devletler - üstü bir kuruluş* kurulmadığı sürece, insanlık, yok yere mahvolmak ve hayal edilemez yıkımla karşılaşmak tehlikesine karşı emniyette olamaz. Böyle bir kuruluş, geçmişte harplerin nedeni olmuş anlaşmazlıkları çözümlemek hak ve görevine hukuken sahip bulunmadığı zamanda, uluslar şüphesiz. *devletler - üstü* böyle bir yetkinin devrine itiraz edeceklerdir. Her devletin, başlıca rolü, iç işlerine ilişkin olacak, öbür devletlerle ilişkiler alanında ise, bu rol, uluslararası emniyeti hiç bir şekilde ihlâl edemiyecek sorunlara bağlı kalacaktır.

Ne yazık ki insanlığın bulunduğu

(Devamı 16. sayfada)

Gelecek Sayıda :

Prof. Arnold Toynbee

Mahvolmak mı? Daha iyi bir dünya kurmak mı?

SOS

TERÖR TASARISI

«Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı» olarak açıklanan metin, gerek bilim adamlarınca, gerek iktidar kanadı dışındaki siyaset adamlarınca ve gerekse öğretmen - öğrenci - işçi kuruluşları gibi tarafsız çevrelerce «temel hak ve hürriyetleri yıkmağa matuf «TERÖR KANUNU TASARISI» olarak nitelendirildi.

Tasarı hakkında ne düşündüğü sorulan bilim ve siyaset adamlarının demeçleri ile bazı kuruluşların bildirilerinden pasajlar aktarmakla iktidarın ne yapmak istediğini daha iyi anlatmış olacağız.

PROF. TARIK ZAFER TUNAYA

«Gazetelerde çıkan ve adına Temel Haklar Kanunu denen tasarıyı dikkatle okudum. Bir kere bu şekliyle kanunlaştığı takdirde, kanunun adı «Temel Hakları Kaldıran Kanun» olabilir ancak.

Adalet Bakanı, tasarının yayınlanan şekliyle çıkmayacağını, hayli değişikliğe uğrayacağını söylüyor ve yayınlanan metnin Bakanlıkça yapılan çalışmalardan biri olabileceğini ilâve diyor. Ne var ki, demokratik olduğu sık sık tekrarlanan bir rejimin Adalet Bakanlığında böyle bir tasarının, çalışma metni, bir çeşit **«müsvedde»** dahi olsa bile, bizzat demokrasiye indirilen en ağır darbedir.

Eğer bu tasarı kanunlaşırsa, yüzde yüz demokrasiyi inkâr eden, insan şahsiyetini hiçe sayan bir tedbirler stratejisi içine, bu memleketin aydın insanları bir kere daha atılmış olacaklardır.

Her devlet ve her rejim kendini savunma hakkına sahiptir. Ama, devlet demek, iktidar partisi demek değildir. Devleti ve rejimi savunmak demek, parti ve zümre menfaatlerini savunmak olamaz. Sınıf çatışmalarından, incelemeden yoksun bir şekilde söz eden tasarı, bizzat sınıfları birbiriyle savaşa sürükleme eğiliminde görülüyor.

Böyle bir tasarıyla bir hükûmet ne kazanabilir? 1959 «sathı mailine» girildiği anda, aynı sesebeplerin aynı sonuçları doğuracağı şüphesizdir. Biz bu devri bütün açıklığıyla yaşadık ve **«hürriyetsizlik ekip, ihtilâl biçen»** tasarıları ve kanunları da gördük. Bu haliyle bu tasarı, memleketi bölücü ve istenmiyen olayları teşvik edici mahiyettedir.

PROF. YAVUZ ABADAN

«Bu kanun, başından sonuna kadar Anayasaya aykırıdır. Demokratik rejimi temelinden yıkma niteliğini taşımaktadır. Ayrıca, böyle bir tasarının kanunlaşması ihtimali bizi, en korkunç bir dikta uçurumuna sürükleyecektir.»

PROF. LÜTFÜ DURAN

«Bahis konusu tasarı, hemen söyliyeyim ki, Anayasa'ya aykırıdır. Bir hukuk devletinde uygulama imkânı yoktur.»

DOÇENT ÇETİN ÖZEK

«Getirilmek istenen düzenin adını koymak lâzımdır. Bunun adı, faşizimdir. Tasarı; Anayasaya, Ceza Hukuku prensiplerine tamamen aykırıdır. Ortaya bir Komünizm tehlikesi masalı atılmakta ve Donkişotvari bu masal heyulâsına saldırılmakta, Ana yasa dışı düzenlere varılmak istenmektedir. Bu tasarı ile Türkiye, Sosyal Demokratik bir hukuk devleti olmak durumunu hukuken yitirecektir.»

SİYASAL BİLGİLER FAKÜLTESİNİN BİLDİRİSİ

«Temel Hak ve Hürriyetlerden olan düşünce ve ifade hürriyetlerinin Türk milletine mal olmuş Anayasa karşısında, hiç bir siyasî iktidar tarafından ortadan kaldırılmasına imkân olmadığı, bu konuda çıkarılacak kanunların yürürlükte kalamayacağı ve uygulanamayacağı inancındayız.

Türkiyenin çağdaş uygarlık seviyesine yükselmesi için gerekli sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlara çözüm yolu bulmak yeri ne bu sorunlar üzerinde düşünmeyi ve düşünenlerin fikirlerini söz ve yazı ile ifade etmelerini kısıtlayan her tedbirin toplumun zararına olduğunu milletimize

(Sayfayı çeviriniz)

ÖZGÜR BAYRAMLAR DİLEĞİYLE

TALORA

TRUMAN DOKTRİNİNİN YİRMİNCİ YILINDA:

Amerikan Sömürüsü Nasıl Başladı

1948 Kasımında İstanbul'da toplanan *«Türkiye İktisat Kongresi»* Devletin ekonomik alana müdahelesinin sınırlarını, bir raporla çizmek istemişti. Prof. Ömer Celâl Sarç, Prof. Hazım Atıf Kuyucak, Kâzım Taşkent, Prof. Muhlis Ete, Prof. Ahmet Ali Özeken, Prof. Reşat Nalbantoğlu v.b. gibi «tanınmış ilim ve iş adamları» nın hazırladığı raporda *«iktisat sahasında hususî rejimi esas tutan»*, *«iktisadî siyasetin işletmecilik dışında kalan tetkik, tanzim ve mürakabe sahalarına hasrını»* öngören; *«ancak tabiatı iktizası inhisarî mahiyette olan veya hususî sermayenin gidemediği bölgelerdeki işletmelerin Devlet elinde kalmasında mahzur görmeyen»* *Devletin «mevcut işletmeleri hususî teşebbüslere ve kooperatiflere devretmek üzere esaslar hazırlamasını; hususî sermayeye emniyet telkin edecek bir istikrar arzetmesini»*, *«ecnebî sermayenin Türk ekonomisine katılmasını ve bu muka-vatlarla gereken tedbir ve kararların alınmasını»* lüzumlu gören; *«iktisadî sahada devletin rol alması lüzumlu görülen hususlar hakkında yapılacak tetkiklerle vazifeli ve hükûmet müdahelesinden uzak bir enstitü kurulmasını zarurî gören»* *«karar şekline inkılâp etmiş esas prensipler»* tesbit etmişti. Bu raporu hazırlayan da, kongrenin DEVLETÇİLİK KOMİSYONU idi.

Bu çok sayın kişilerin *Devletçilik Komisyonu* kurup «özel teşebbüs» borusu öttürdüğü yıllarda, *Truman doktrini, Marshall plânı* ve *Marshall yardımı*, Türkiye'nin kurtarıcısı olarak gösteriliyordu. İngiltere'de yayınlanan *Economist*'de çıkan bir mekaleye göre *«... hazırlanan 15 senelik plân bu bozuklukların çoğuna çare bulabilecek bir teşebbüstür. (...) Diğer taraftan, Marshall plânında Türkiye'ye belirli bir para yardımı yapılması derpiş edilmiştir. Amerikan (Import - Export Bank)* ı da 30 mil-

---

duyurmayı, Türk üniversitlerine düşen bir görev saymaktayız.»

ANKARA HUKUK FAKÜLTESİ PROFESÖRLER KURULUNA GÖRE

«— Bu gibi tedbirlerin, daha sert davranışlara yol açtığı, sonuçta Anayasa kuruluşlarının ve temel hakların fiilen ortadan kaldırıldığı bilindiğinden; Hukuk Fakültesinin görevlerine ilişkin bir durumun söz konusu olduğu inancı ile, Fakültemiz Profesörler Kurulu, düşünce hürriyetine aykırı düşecek her tedbirin büyük sakıncalarını belirtmeyi ödev sayar.»

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI NE DİYOR?

Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Merkezi tarafından yayınlanan bildiride, bu tasarının kanunlaşması halinde öğretmenlerin görevlerini tam anlamıyla yapamayacakları ileri sürülmekte ve «tasarıda Türk öğretmen kuruluşlarının görevlerini zorlaştıracak maddeler eklidir. Bunlar anlaşıldığına göre, tasarı kanunlaşırsa öğretmen sadece A.B.C öğretmekle yükümlü kılınacak, yani robot durumuna itilmiş olacaktır.» denilmektedir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TALEBE BİRLİĞİ'NİN BİLDİRİSİNDE ŞÖYLE DENİLMEKTEDİR:

«Bu tasarı kanunlaştıkça, yoksul Türkiyemizde gerçekleri acıda olsa söylemek, fikirlerin savunuculuğunu yapmak, bir diğer deyimle (Fikri hür vicdanı hür vatandaş) olmak sanık sandalyesine derhal oturmak olacaktır.

Bu ise Temel Hak ve Hürriyetlerin korunması değil, onun arkadan sinsice hançerlenmesi demektir. Ve yine bu aşırı akımları önlemek değil, açıkça dâvet etmek demektir.»

FERRUH DERELİ
(İstanbul Barosu Başkanı)

«Kavram ve terimleri şahsî tefsirlere tâbi olan, daima karşısın da bulunduğumuz hususî mahkemeler ve hususî usul hükümleri getiren, bilirkişi müessesesini reddeden ve tüm olarak Anayasa, Ceza kanunu prensiplerine aykırı olan tasarının bu hali ile ekseriyetini hukukçuların teşkil ettiği Parlâmentodan geçebileceğini düşünemiyorum.

Kanunda görülen basın suçları ile ilgili maddeler, Türk basınının normal çalışmasını engelliyecek mahiyettedir.»

DİSK GENEL BAŞKANI KEMAL TÜRKLER'İN DEMECİ

«Bu tasarı, 27 Mayıs Devriminden sonra uyanan ve bilinçlenen işçi sınıfının kendi haklarına sahip çıkma çalışmalarını önlemek, hâkim sermaye çevrelerinin aşırı sömürü düzenini sosyal adalet düzenine kaydırmak isteklerini frenlemek, sosyal bir gerçek olan sınıflaşmanın doğal akışına sed çekmek amaçlarını gütmektedir. Bu tasarıyı kanunlaştırmada muvaffak olacak parti veya iktidar, o andan itibaren Anayasa dışına düşmüş olacaktır ve biz mutlaka Anayasanın bize tanıdığı direnme hakkını derhal ve bütün gücümüzle kullanacağız. Bundan kimsenin şüphesi olmamalıdır.

HAYRETTİN UYSAL
(CHP Milletvekili)

«Fakir - fukara halkın çoğunlukla köylülerin haklarını savunmak, meselelerine eğilmek bu kanun hükmüyle suç sayılacaktır. Köylülerin hakkı, işçilerin hakkı dedin mi hapishaneyi boylayacaksın. Bu kanun tasarısını layacaksın. Bu kanun tasarısını ta özlemi çeken, çağ dışı bir arzu olarak teşhis edilmelidir.

Bilinmelidir ki, düşünmeyi, söylemeyi zincire vurmak gaflet ve dalâletin ta kendisidir.»

SADUN AREN
TİP Merkez Yürütme Kurulu Üyesi, İstanbul Milletvekili

«Halen yürürlükte olan çeşitli cezaî hükümler, uzun yıllar Türkiye'de bir terör havası yaratabilmisti. Halbuki aynı kanunların, aynı hükümleri yetersiz görülmektedir. Demek oluyor ki, mesele, kanun hükümlerinde değil, Türkiye'nin ortamındadır. İktidar partisi yöneticileri, bu gerçeği anlamamış bulunuyorlar ve sadece kanunlardan medet umuyorlar. Bu husustaki ümitleri kesin surette gerçekleşemeyecektir.»

SÜLEYMAN DEMİREL, BAŞBAKAN

«Türkiye Devletinin ve Cumhuriyetinin emniyetini istemiyor musunuz? Haksız mıyım?

«Cumhuriyeti korumak için ne teröre ve ne de tedhişe ihtiyaç vardır. Bu demek değildir ki tedbire ihtiyaç yoktur. Cumhuriyet daima emniyettedir. Çünkü Cumhuriyet, Türk milletinin ve halkının gönlündedir.»

«Neymiş? 1951, 58, 59 noktasına gelmişiz... Bunları bırakın. Yeni şeyler arayın. Biz bu tehditlerden korkacak insanlar değiliz.»

HASAN DİNÇER, ADALET BAKANI

«2, 3 ve 4 üncü Koalisyon Hükûmetlerine girmiş olan AP, CHP, MP, CKMP ve YTP mes'uliyet deruhte ettikleri zamanlarda, kanunî tedbirlerin alınmasında, ayrı ayrı ve kurdukları Hükûmet içinde mutabakata varmışlardır. Bu maksatla Koalisyon Hükûmetleri içinde kurulan komisyonların bitmemiş mesailerinin mahiyet ve şümulü, bizce ve umumî efkârca malûmdur. Bu meyanda, 3. Koalisyon diye adlandırılan CHP nin azınlık Hükûmeti zamanında, bu maksatla hazırlanmış ve Meclise intikal ettirilememiş olan tasarı da elimizdedir.»

yon dolarlık bir avans vermeyi kabul etmiştir.

Hattâ Türkiye, memleketinde yeni ecnebî teşebbüslerin yerleşmesini nizamlayan hükümleri biraz yumuşatmaya razı olursa Amerikan hususî sermayesinin de bir hayli yardımı dokunacaktır...»

Görülüyor ki «Devletçilik Komisyonu» ve «Truman Doktrini» gibi etkenler, yabancı sermayenin yurdumuza girmesinin, Amerika ile ilişkilerimizin başlamasının etkeni olurken, dış basının bir bölümü de, yabancı sermayenin Türkiye'ye girmesini teşvik etmektedir. Dış basının bu teşviki, her zaman bilinçli değildir; kişisel düşünüş ve görüşlerin payı çoktur. Örneğin Hindistan'da çıkan *Caravan* dergisindeki yazısının sonunda, 1948 de, *Madam Gopal* adlı bir Hintli yazar, *«Kuzeyde Rusya, Orta Doğu ve Akdenizde Birleşik Amerika gibi iki dev kuvvetin arasında kalan Türkiye, bunlardan ehveni şer olanını seçmek zorundadır; ve Türkler Amerikan müdahelesini icabeden yerde önliyebileceklerinden emin oldukları için Amerikayı seçmişlerdir.»* demektedir.

«Şer» ri seçmektense tam bağımsız bir dış politika yürütmek o zamanki efendilerin karakterine mi uymamıştı acaba ve şimdi, Amerikan müdahelesi değil, Amerikan boyunduruğu sözkonusu iken, buna son vermek efendilerimizin aklına gelmiyor; tersine, desteklemekle uğraşıyorlar.

Basının ve politika çevrelerinin Amerikan övgüsü, Amerikan hayranlığı, Demokrat Parti iktidarından sonra, evlâtlarımızın, ordumuzun Kore'ye emperyalizm yardakçılığı için gönderilmelerine kadar varmıştır. Amerikanın *The National Geographic Magazine* dergisinde *Maynard Owen Williams* imzası ile, 1951 yılında çıkan bir yazıya göre, *«Türk tugayını Kore'ye gönderme kararı halk tarafından seçilen ilk hükûmet tarafından verilmiştir.»* Öteyandan *«1950 yılının sonuna kadar, 25.000 Türk, Amerikalı mütehassıslar tarafından yetiştirilmiştir.» «İskenderun, Amerika'dan gelen malzeme ve makinelerin boşaltıldığı faal bir liman haline gelmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin zengin madenlerinden çıkarılan 200.000 ton krom, Amerika'ya buradan ihraç edilmektedir.»*

★

Bunlar, Marshall plânı, Amerikan yardımı, Amerikan dostluğu, özel teşebbüs teraneleri ile başlayan yılan hikâyesinin nüvesine ait kısa anekdotlar...

Sonrası, bu dostluk gösterileri arasındaki, özel teşebbüs sevgisi ötesindeki soygunlar da malûm. Afişlerdeki yardımsever elin ardına gizlenmiş, binbir dalevara, binbir dev kuruluş... Türkiye'ye de uzanan bu «yardımsever el», nelerimizi alıp götürmedi, nelerimizi yeyip bitirmedi ki? Ve «üs» deyip, «ikili anlaşmalar» deyip çöreklenen yine aynı el.

Ne var ki, *«biz ne Amerikadan, ne de Rusya'dan yanayız. Biz, Türkiye'nin siyasal ve ekonomik bağımsızlığından yanayız. İkinci ulusal kurtuluş savaşımıza bu amaçla girdik ve sonunda başaracağız.»* diyen mert, susturulamaz sesler de var!

ANADOLU POSTASI

Yöneten :
Mustafa ENHOŞ

Anadolu'nun en uzak köşesindeki köyün dahi dert ve dileklerini yansıtmak, basının görevlerinden olmakla beraber; büyük kentlerimizde kümelenen yayın organları, genellikle bu görevi yerine getirmekten kaçınmışlardır.

Anadolu'muzun ancak genel çizgileriyle bilinen sorunlarını, gerçeklerini kesin çizgileriyle belirleyip gözler önüne sermekle ve - olursa - ilgilenenlere duyurmakla, Anadolu'muzun unutulmuşlarına biraz olsun hizmet edebilirsek kıvanç duyacağız.

Bu sayfada, gazetemizin hizmet anlayışına ve yönüne uygun olarak gönderilen yazılar yer alacaktır. Çevrenin dert - dilek - şikâyet ve sosyal gerçeklerini yansıtan yazı ve fotoğraflar, değerlendirilerek ve sıraya konularak yayınlanır.

Yazılar mutlaka imzalı gönderilmeli, imzanın açıklanması istenilmiyorsa ayrıca belirtilmelidir

Öğretmen İlhan Alkan ne diyor?

Köy çocuğuyum. Yazları onun, bunun tarlasında çalışmak suretiyle ancak yatılı okullarda okuyabildim. Bunun için de halk çocuklarının okuyabilmeleri ve yatılı okul imtihanlarını kazanabilmeleri için var gücümle çalıştım. 30 saat dersten sonra uykularımdan fedakârlık yaparak parasız kurslar düzenledim, etüdler yaptırdım. 1965 yılına kadar başarılı raporlar ve teşekkürler aldım. Türkiye Öğretmenler Sendikasının Keçiborlu Şubesi Başkanı oldum. Ama Demirel'in bacanağı bulunan Keçiborlu Millî Eğitim Müdürünün siyasi emellerine âlet olmadığım için de sosyalist olarak ilân edildim. Sendika toplantısında «toprak reformunu, petrollerimizin millileştirilmesini halka anlatmak görevimdir» dediğim için de bacanak bey tarafından savcılığa verildim. Takipsizlik kararı aldım. Sınıfta asılı Mobil ve Sheel takvimlerini asmadığım için bacanak beyin arzusu ile 13.12.1966 günü Bakanlık emrine alındım. Bu da yetmiyormuş gibi ve aydın çevreler beni tuttuğu için 25.12.1966 günü pusuya düşürülerek dövüldüm. Bu arada bana düzenlenen bu olaylarla ilgili olarak Okulun Müdürüne yuh çekildiği iddia edilerek 4 öğrenciye geçici, 7'sine de süresiz olarak, tard verilmiştir. Keçiborlu Kaymamaktadır.

İlhan Alkan
Keçiborlu Ortaokul Öğretmeni

Konyak - İş Konfederasyonu

Ertuğrul ALTAY

Bir zamanlar, bir şeyler yapmak isteyen bir petrol işçisi vardı. Hatırımızdayken ekleyelim: eski mesleği kasaplıktı.

Kimya - İş Sendikasının himayesindeyken, daha kolay para kazanmak için sendika kurdu.

Balo tertipler, biletlerini yalancılıkla işverenlere satar. Takdim şekli gayet kolaydır: «Beni Kimya - İş veya Petrol - İş'ten gönderdiler« demek yeterlidir.

Aradan zaman geçer, foyaları meydana çıkar. Savunma hazırdır: «Ne olacak yani, alt tarafı 100 bin kazandık.»

Bültenler yayınlar ve hikmetler yumurtlar; «İşçiler grevi bir silâh gibi kullanarak anarşiye ve sermaye kaybına sebep olmaktadırlar v.s.» Ve bu hikmetlerinin sonucu olarak nasibine eriverir.

Kimya - İş ve Petrol - İş Sendikaları arasından, işverenin ve Kimya İşverenleri Sendikasının yardımıyla sıyrılarak ÇBS'de yetki alıvermiştir.

Gazete çıkartır, işverenlerin kapılarını dolaşarak ilân toplamağa çalışır. Komünizmle Mücadele Derneğinde ve AP de faal üyeliğe başladığından beri hızlı gece hayatı yaşamağa başlamıştır.

Zamanımızda bütün çıkarcıların yaptığı gibi milliyetçilik maskesi takınır.

Değersiz meziyetlerini saydığımız bu kişi, son olarak konfederasyon kurmağa kalkışmış.

Bırak be konyakçı efendi.

Sen kim... Sendikacılık kim... Milliyetçilik kim? Dalga geçip te bizleri güldürme.

Hadi be sen de KONYAK - İŞ Konfederasyonu!...

ŞAŞMADIK

Konyak - İş Konfederasyonu başkanı, DİSK'e çatarak Türk - İş'i övmüş.

Ne hallere düştün be Türk - İş? SeniKabakoğlu ve Küflü'den sonra şimdi de Konyak - İş Konfederasyonu savunuyor.

İşte böyle kapıkulu efendiler:

Türk - İş = Konyak - İş + Mâfiş.

Sanatta GERÇEKLER

Şarap

Şarap
Sana «şarap» diyorum
Sana «şarap» derken
Dişbiliyorum
Bu tüzesiz acuna

Şarap
Şunu kafana iyice sok ki
Ben körkütük bir sarhoşum ama
Gözlerim alabildiğine açık
Gerçekler çırılçıplak karşımda

Şarap
Kıskanmıyorum senin dostluğunu
Sosislerle, portakallarla
Ama bana baskı yapıyorlar
Boyun eğmediğim için

Şarap
Sana «şarap» diyorum
Sana «şarap» derken
Bu içkievinin duvarlarını
Yerle bir etmek istiyorum

Şarap
Şunu kafana iyice sok ki
Ben körkütük bir sarhoşum ama
Eğer bu acunda bir değer varsa
Onu yaratan benim

Şarap
Şarap
Kıskanmıyorum senin dostluğunu
Sosislerle, portakallarla
O dostluğun içinde ben de mutlu olacağım!.

Sabri SORAN

Bilmiyorduk

Petrol nedir?
Kimindir?
Uçsuz bucaksız, yeşil tarlalar
Kaç kişinindir
Bilmiyorduk.
Bilmiyorduk, kandık.
Şimdi öğrendik
Size kanarmıyız artık.
Bakır, demir, cıva, kömür
Zengin eder nice yabanı
Günyüzü görmeden söndürür
Kaç garibanın ocağını.
Bilmiyorduk.
Bilmiyorduk, kandık.
Şimdi öğrendik
Size kanarmıyız artık.
Kalem, mala, çekiç, tırpan
Tutan elimiz.
Sel gibi akan
Alın terimiz
Kimindir? Bilmiyorduk.
Bilmiyorduk, kandık
Şimdi öğrendik
Size kanarmıyız artık.

Atilâ YÜCELAL

Yeni yayınlar

- ★ **AŞK MELTEMİ — Dinç AKA — Şiirler, 46 sayfa 500 kuruş.**
- ★ **ECEL PENÇESİNDE — İbrahim KALKAN — Şiirler, 46 sayfa 300 kuruş.**
- ★ **BÜYÜME ÇOCUK — Özcan KANDEMİR — Şiirler, 64 sayfa 500 kuruş.**

İsteme adresi :
SERDAR YAYINEVİ
P. K. 15 Aksaray - İstanbul

Polatlı Postasının Şiir Yarışması

1 — Yarışmaya giriş serbesttir. Herkes katılabilir.

2 — Yarışmaya her şair asgari lazami 3 şiirle katılacaktır.

3 — Yarışmaya şiir gönderme süresi 1 Eylül 1967 günü sona erecektir. 1 Eylül gününe kadar elimize geçmeyen şiirler yarışma dışı kalır.

4 — Şiirlerinde (yarışma için gönderildiği) kaydedilmeyen şiirler yarışma dışı bırakılır.

5 — Jüri tarafından birinci gelen şiir yazarına 500, ikinciye 250, üçüncüye 150 lira armağan verilecektir. Üçüncüden onuncuya kadar da çeşitli kitap armağan edilecektir.

6 — Yarısmaya gönderilen şiirler bilâhare bir kitapta toplanacak ve kitaba giren her şaire 5 er kitap armağan edilecektir. Ne varki, bu kitaba giren şiirlerin yazarlarının herhangi bir telif hakkı talebinde bulunmaya hakları yoktur.

7 — Yarışmaya gönderilecek şiirlerin şu adrese gönderilmesi lâzımdır.

POLATLI POSTASI GAZETESİ
(ŞİİR YARIŞMASI SERVİSİ)
POLATLI

Orhan Kemal

Evet Hayır Bilmiyorum

Gözlerinden yağmur gibi dökülüyordu:

«— Gönderme beni anneciğim, nolursun gönderme!»

Aldırmıyordu anne. Sokak kapısının aralığına çömelmişti:

«— Ayıp, çok ayıp. Senin gibi cici çocuğa yakışmıyor hiç!»

«— Sevmiyorum o teyzeyi anneciğim, valla billâ sevmiyorum!»

« Halbuki o seni ne kadar çok seviyor...»

«— Ben sevmiyorum, hiç sevmiyorum!»

«— Sana çikolata veriyor, şeker veriyor. Sonra, onun hiç çocuğu yok. Yazık değil mi?»

«— Değil. Çikolata da vermesin, şeker de...»

«— Peki niçin? Ne yapıyor sana kadıncağız?»

Açık kapıdan vuran güneşe bakıyordu. Güneşte teyzenin sürmeli gözleri, kan yalamışçasına kırmızı dudakları, mavi damarlı kuru elleri. Bütün bunları da sevmiyordu. Sonra kodaman konaklarının kapısı... Kapıyı da sevmiyordu, açılan kapıdan girmeyi de. Yarı karanlık taşlık ya? Ya basıldıkça paslı paslı gıcırdayan merdiven basamakları? Sevmiyordu, merdiven basamaklarını da sevmiyordu, taşlıktaki bomboş odaların karanlık kapılarını da. İçerden birileri çıkıverecek gibiydi. Araplar, ya da cırcır böcekleri...

«— Sokakta oynamayı daha çok seviyorsun değil mi Hadi bakalım, marş. Arkadan bakıyorum, git, tekmele kapıyı!»

İstemiyordu, gitmek istemiyordu o teyzeye. Yalnız sokak kapısı değil, açılan kapıdan girmeyi, taşlığı geçmeyi, geçerken gözüne ilişecek karanlık kapıları, basıldıkça gıcırdayan merdiven basamaklarını, sürmeli gözleri, kan yalamış dudakları sevmiyordu.

Konak kapısına varmadan, yarı yolda durdu, döndü annesine baktı. Uzak uzak bakıştılar, Sevmiyordu ki konağı!

Kapıyı tekmelerken de baktı annesine. Ordaydı, aralıkta, sokak kapısının aralığında. Bakıyordu. Sevmediği teyzeye gitmez de sokakta oynar diye mi? En iyisi okulların gelecek yılki açılışını beklemekti. Ercan gibi o da okula başlıyacaktı.

«— Kuvvetle vur, daha kuvvetle!»

Vurdu, daha kuvvetle vurdu annesine bakarak: Okula başlayınca gönderemezdi bu teyzeye, gönderemezdi!

Açılan kapıdan girdi, kanadı örterken gene gördü annesini:

«— Gönderemezsin işte, gönderemezsin!»

Annesi kanadın ötesinde kalmıştı. Sırtıyla dayandı kapalı kanada ilkin. Taşlık daha bir karardı, karanlık karanlık bakan kapılar da. O zaman da şimdiki gibi zorla göndermeğe kalkarsa, öğretmen sorardı okula niçin gelmediğini. Annem derdi. Öğretmenden korkmaz mıydı annesi? Korkardı. Bütün anneler, bütün çocuklar gibi korkarlardı öğretmenden. Babasından da korkardı annesi. Nasıl bağırmıştı babası bir gün «Gelirsem seni tepelerim!» diye Babasının yalnız annesine değil, polislere bile gücü yeterdi istese. Polislere, bakkala, taksi şoförlerine, geceleyin sokakta düdük öttürerek geçen bekçilere bile!

«— Erol!»

Bir ilk okulluya benzesin diye annesinin diktiği siyah saten önlüğü, önlüğün beyaz sedef düğmeleri, merdivene baktılar. Kimseler yoktu sesten başka ama, olacaktı az sonra. Olmasındı, istemiyordu sürmeli gözleri, kan yalamışa benzeyen dudakları. Sevmiyordu ki!

«— Niçin çıkmıyorsun?»

Önlüğü de çıkmak istemiyordu, düğmeleri de. Hep beraber bakıyorlardı merdivene. İlkin terliklerinin uçlarını gördüler, sonra ince, kuru bacaklarını, daha sonra da sürmeli gözleri, kırmızı dudaklarıyla onu!

«— Ha? Niçin çıkmıyorsun?»

«— Korkuyorum!»

«— Korkuyor musun? Kimden?»

Karanlık kapılardan, merdiven basamaklarından filân diyemezdi. Gülerdi. Ya da kızardı, gözlerini ayırarak, «Deli!» derdi.

«— Kimden korkuyorsunuz?»

«— Bilmiyorum.»

«— Bilirsin ama söylemiyorsun... Gel haydi!»

Sevmiyordu, sevmiyordu, sevmiyordu işte. Tutmasındı bileğinden, kucağına almasındı...

«— A... ağlamışsın sen. Niçin ağladın?»

Gelecek yıl bu vakit okulda olacaktı, Ercan gibi. Ercan şimdi okuldaydı. Pekos tabancası vardı. Ercan'ın, çantası, kitapları...

«— Annen mi dövdü yoksa »

Kitaplarını kardeşi karıştırmış diye dolaba saklıyordu.

«— Ha? Annen mi?»

Ama dolapta fareler vardı, yerlerdi kitapları. Babasının kitaplarını fareler yemişti de...

« Cevap versene be!»

Ercan'ın böyle kucakta taa en üst kata çıkarıldığını hiç görmemişti. Bu en üst katı, odayı, odanın sedirini, aynalı dolabını, yerdeki mavi halıyı, yol yol kilimi, sobayı, maşayı, ateş küreğini de sevmiyordu.

«— Ay vallahi insanı çatlatırsın. Ulan cevap versene!»

Teyzenin kara gözlerindeki aynada beyaz sedef düğmelerini gördü. Sedef düğmelerini siyah saten göğüslüğü kadar severdi ama, teyzenin gözlerindekini değil.

«— Aa... ne biçim bakıyorsun öyle?»

Gözlerdeki aynayı da sevmiyordu.

«— Of Erol, of!»

Bir kenardaki aynalı dolap, çekilen çekmece, bir avuç kâatlı şeker, kırmızı kâatlı kocaman çikolata!

«— Keyfin oldu mu şimdi?»

Sevmiyordu ki, hiçbirini sevmiyordu gözler, dudaklar, karanlık kapı, basamaklar, soba, kürek, maşa, halı, kilim gibi.

«— Cevap ver: Sen bana gelmek istiyordun da annen bırakmadığı için mi ağladın?»

Annesi mi? Teyzenin göğsünü hırsla itti, kucaktan yere sıyrıldı:

«— Hayır!»

«— Niçin ağladın ya?»

«— Ağlamadım ki.»

«— Annene söylerim diye mi korkuyorsun? Korkma söylemem. Annen bırakmadı değil mi? Gitme, ne işin var demiştir mutlaka Sen de illâ ki gideceğim deyince döğmüştür!»

«— Hayır hayır...»

»— Korkma dedim ya. O sıra baban evde miydi?»

«— Hayır.»

»— Gitmiş miydi?»

«— Evet.»

(Devamı 15. sayfada)

büyük adam olmak

Oğuz Koyutürk

Öykü

İçinden, «Allahın belâsı çocuk.» diyordu. Neşesi yoktu. Erkenden eve gelmiş, elleri arkasında odanın içinde dolaşıyordu. Başka zaman olsa oturur, efendi efendi kitabını okurdu. Ama bugün kitaplığına bile bakmak istemiyordu. Canı sıkılıyordu. Yani ne olmuş, neyi değişmişti? Bir yığın kitap... Neye yarardı bunlar Karısı ile bu yüzden kavgalar etmişti! «Sen sus, senin aklın ermez...» Sanki kendi aklı bir şeye eriyordu. Terlemişti. Saçları dağılmıştı. Karısına bile bakmıyordu. O da sesini çıkarmıyordu. Bir aralık, »Neyin var» diyecek oldu. «Görmüyor musun» dedi. Dolaşıyorum işte. Keyfim böyle istiyor.»

O gece yemek yiyemedi. Erkenden yattı. Ama gözünü uyku tutmuyordu. Sağa. sola döndü. Kalktı. Sigara içti, yeniden yattı. Uyuyamıyordu. Dalmak isterken aklına hep o çocuk geliyordu. Gülüyordu kendisine. Yanında annesi vardı. Birlikte gelmişlerdi okula. Çocuğun yanaklarını sıkarak, «Maaşallah» demişti. «Ne kadar büyümüşsün sen.» Çocuk gülüyordu. Yüzüne tatlı tatlı bakıyordu. Anlaşılan hoşuna gitmişti bu ilgi. İçinden, «Çocuklar böyledir işte» diyordu. «Ama bizler her vakit bu sevgiyi gösteremiyoruz. Onları anlamıyoruz, körpe ruhlarına inemiyoruz.» Hava güzeldi, her şey güzeldi o sabah. Erkenden kalkmış, giyinmiş, traş olmuş, müzik dinlemişti. Çoğu kez yaşamın sıkıntılarında bu çoşkular ona kuvvet veriyordu. Karısına, «Canikom» diyordu. Neşeliydi. Başarılı bir öğretmendi. Okuyordu. Dünyasını kitaplarda bulmuştu. Zaten bu yeryüzü çirkindi, insanları kötüydü. Onların içine girmiye, ilgilerini basitleştirmiye değmezdi. Hepsi ufak hesaplar peşinde, küçük adamlardı. Şöyle öğrencilik yıllarından beri ne çok arkadaşlarla yolları ayrılmıştı. Bunlardan kimi doktor, kimi mühendis olmuştu. İçlerinde şimdi kendisine selâm vermiyen büyük iş adamları, politikacılar vardı. Ama adam olmak kolay bir şey miydi? O bunların düzünesini görmüş, ne olduklarını yakından tanımıştı. İstemezdi onlar gibi olmayı. Hepsi kelle kulak yerinde eşşekten beter insanlardı. Hele bir tane ayı vardı, cüzdanında milyonlar... Konuklukta, o yağlı kellesini koltuğun arkasına dayıyarak uyurdu. Bazen karısı utanır mı, sıkılır mı? Her neyse, «Halim» derdi. «Hayrola!...» O kez gözleri baygın açılır, koca gövdesi kımıldar, «siz oynayın» derdi. «Ben biraz kestireyim.» Zaten poker masasında onunla kimse ilgilenmezdi. Hanımı züppenin biriydi. Viski içerdi. Bacak bacak üstünde Salem sigarası tüttürürdü. Yorulurmuş biçare! Çoğu kez evde yemek yerken uyuklarmış! Bunları övünerek anlatırdı karısı. Ötekilerde dinlerdi. Hoşlarına giderdi herhalde. Ama saymakla bitmezdiki bu herifler... Lisede okurken Şalgam Nuri diye bir arkadaşları vardı. Hıyarın tekiydi. Dalgacı, tenbel, arsızın biri... Herif donunu bağlıyamazdı. Mebbus olmuştu! Şimdi önemli adamlarla konuşuyordu. Avrupalara uçuyordu. Amerikalara gidiyordu. Kıyaktı işi. Ama, Allah saklasın.. Öyle olmak istemezdi. Bu toplum öğretmenliği seviyordu. Geçenlerde, küçük Cahit, ona nasıl gurur vermişti. «Hocam» diyordu. Ellerine sarılıyordu. Büyümüştü kerata! Okumuş, yüksek mühendis olmuş. Bu haz Şalgam Nuri ve benzerlerinde ne gezerdi. Onlar bu güzelim dünyada inek gibi yaşayacaklar, inek gibi öleceklerdi. Oysaki yaşantılarımızda büyüklükler, doğruluklar, iyilikler vardı. Yoksa isteseydi kendisi de bir Şalgam Nuri olabilirdi. Neyi eksikti onlardan? Sadece hayvanlığı. Hayvanlığı ise elde etmek basitti.

Ama gerçekten pısırığın biriydi öğretmen. İçinde kavuşulmaz istekler vardı. Doktor olmak istiyordu. «Güzel bir karım olsun.» diyordu. Ne varki bahtı gülmemişti. Bunu biliyordu. Artık önemsiz bir adamdı. Ama bu duygularını açıkça belli etmiyordu. Aldanışlar içindeydi. Bu aldanışlar ona güc veriyordu. Yaşamasını gerekli kılıyordu. «Büyüklük» diyordu. «Günlük basit yaşantılarda değil... Para, pul, mevki gelir geçer. Asıl büyüklük insanın içinde olmalı.» Ama bu avuntularda bir aşağılık duygusu vardı. Bundan kurtulamıyordu. Boyuna okuyor, ezikliğini bu yoldan gidermek istiyordu. Evinde büyük yazarların, büyük bestecilerin, büyük bilginlerin yaşam, öyküleri vardı. Sıkıldıkça okurdu onları. Çoğu kez duygulanır, gözleri yaşarır, «İşte asıl büyük adam bunlar.» derdi. «Herifler yoksulluk çekmiş, ezilmiş, ama eğilmemişler...» Gerçi kendisinin büyük sanatcı, büyük bilgin olmak savı yoktu ama, koşulların kısırlaştırdığı ortamda hiç olmazsa iyi bir insan olmak istiyordu. O da bir büyüklüktü. İnandırmıştı kendisini buna. Sabahlara dek Beethoven'i dinlediği, yahut Dostoyevski'yi okuduğu oluyordu. Bu bir mutluluktu. Tüm kötülüklerden arınmış, iyi insan olmak için gerekli bir mutluluk... O zamanlar yaşantısındaki ezikliklet siliniyor, insanları umursamaz oluyordu. Ama günlük olaylar her vakit bir olmuyordu. Bazan günlerce kabuğunda süregiden sessizlikler, avuntular birden patlıyor, silkindiği tatlı düşlerinin içinde aldanışlarının kötü sillesini yiyordu. «Büyük adam olmak.» Öğretmen olmanın bu top-

lum içindeki alçaltıcı duygularından kurtulmak için uydurulmuş bir balondu. Ama patlıyordu işte. Mesele öğretmenliği gerçekten sevmek, adam gibi yaşamasını becermekti. Bunları iyi biliyor, düşünüyor, ama yapamıyordu. Dünyada hiç bir şey olmamak canını sıkıyordu. Şalgam Nurilere kıza kıza belki bir Şalgam Nuri olabilse mutlu olacaktı. Ne var ki içinde bu gerçekleri açıkça söylüyecek cesaret yoktu. O kez ölürdü, geberirdi. Mendebur öğretmenliğin yalınçlığı içinde şu yer yüzünden silinip giderdi. Hayır, yapamazdı bunu. İlle iyi adam, yani büyük adam olacaktı. Öğretmen olmanın, bu toplumda saygı görememenin öcünü alacaktı. Ama bir yumurcak işte. kalkıyor, tüm dünyasını zehir ediyordu. Yazıklar olsun ki, kendisinin bu çocuk kadar insanlığı yoktu. Utanmadan bir de büyük adam olmalardan söz açıyordu! O parmak kadar çocuk bile, bu toplumda kimlerin büyük adam olduğunu biliyordu. Ama imrenmiyordu onlara. Yani akıllıydı. Yani doğruydu. Yani insandı. Tuuh Allah kahretsin. Adamlık nire, kendisi nire!... Bu gerçekler karşısında daha kolay kolay belini doğrultamazdı. Kendisini aldatamazdı. Vurulmuştu. Kırılmıştı. Parça parça olmuştu. Artık Beethoven'ide, Dosteyevskisi de yerin dibine batsındı. Ona yalnızca küçük bir öğretmen olmanın hazzı yeterdi. Daha istemiyordu başka şeyler. Ama bunu nasıl yapacak, o çocukların büyüklüğüne nasıl erişecekti? Uyuyamıyordu bir türlü. Yeniden kalktı. Yatağın içinde bağdaş kurdu. Karısı horluyordu. Deli olacaktı. Yataktan fırladı. Öfkesinden pijamalarını çıkardı. Hava sıcak mıydı? Yoksa kendisine mi öyle geliyordu? Bilmiyordu. Mutfağa koştu. Karanlıkta başını ıslattı. Alnını oğuşturdu. Sonra pencerenin dibine oturdu. Ama kafasından kovmak istediği düşüncelerden kurtulamadı. Gene o çocuk gülüşleri... Sanki ne diye, «Gel bakalım küçük» demişti ona:

«— Derslerine çalışıyor musun?

«— Çalışıyorum amca.

«— Ama, çok mu çalışıyorsun?

«— Çok çalışıyorum amca.

«— Aferin sana. Sen akıllı bir çocuksun. Oku, Çok oku da büyük adam ol.

«— Ama ben büyük adam olmak istemiyorum amca.

«— Niçin

«— Çünkü ben öğretmen olacağım.

O anda tüm dünyaları yıkılmıştı başına. Şaşırmış, konuşamıyordu. Sadece, tekrar tekrar aferin dediğini ansıyordu. Öğretmen olacakmış! Parmak kadar bir çocuk söylüyordu bunu. Utanıyordu şimdi. İkiyüzlülüğüne, alçaklığına, yalancılığına utanıyordu. Daha kimseyi aldatamazdı. Önce insan kendinden sıkılmalıydı. Bir çocuk işte!.. «Ama ben büyük adam olmak istemiyorum amca.» diyordu. Yani açık açık inanarak, istiyerek öğretmenliği yeğ tutuyordu. Öğretmen olmayı her şeye üstün görüyordu. Ve gerçek büyüklük buydu işte. Şimdiye dek onu niçin uzaklarda aramıştı. Çünkü adam değildi de ondan. O da herkes gibi Şalgam Nurilerden birisiydi. Ama eline fırsat geçmemişti. Güdük kalmıştı. Öyle olmasaydı öğretmenliği severdi. Onun sırtında, gözleri çöplüklerde büyüklük deliliklerine kapılmazdı. O çocuk, «Öğretmen olacağım amca.» diyordu. Ya kendisi...

Karısı geldiği vakit sayıklıyordu. «Basit bir öğretmen olmak büyüklüğüne erişmek...» Şaşırdı kadın. «Sen deli misin be adam!» dedi. Sonra gülerek koluna girdi, götürdü onu.

Evet, Hayır Bilmiyorum

(13. sayfadan devam)

«— Teyzene git dedi mi?»

« - Hayır.»

«— Akşamki misafirler kimdi?»

«— Bilmiyorum.»

«— Yemeği sizde mi yediler?»

«— Evet.»

«— Servisi annen mi yaptı?»

« – Hayır.»

«— Şarap içtiler mi?»

«— Evet.»

«— Baban misafir bayanların bardağına şarap koydu mu?»

«— Bilmiyorum.»

«— Yemekten sonra dans ettiler mi »

«— Evet.»

«— Baban hangisiyle dans etti? Güzeliyle mi, yoksaa..»

«— Güzeliyle.»

Teyzenin mavi damarlı ellerine bakıyordu. Paketten kırmızı uçlu bir siğara almıştı ağzına. Bu cigarayı da sev miyordu, cigarayı yakan kibriti de. Oysa annesinin cigaraları da böyle kırmızı uçluy du. Seviyordu onları, onları yakan kibriti de.

«— Misafirlerin yanında baban benden bahsetti mi?»

«— Hayır.»

«— Evde benden bahsetmez mi hiç?»

«— Hayır.»

«— Annen? O mutlaka çekiştirir beni!»

Camı kalkık pencerenin öte sindeki mavi göğü, gökteki geniş kanatlı kocaman kuşu seviyordu da, masanın aynasına düşen ayni duru mavi göğü, ayni geniş kanatlı kocaman kuşu sevmiyordu; geçip köşesine oturan teyzenin kan yalamış dudakladındaki cigaranın dumanlarını pencereden çıkıp boşlukta dağılınca seviyordu da, odadayken sevmiyordu!

Vur abasıza

(7. sayfadan devam)

YOBAZ

Yargıç diğer sanığa sordu:

— Adınız?

— Yobaz.

— Baba adınız?

— Gericilik!

— Ana adınız?

— Cehalet.

— Türkiye'de oturma sebebiniz?

— İç ve dış kapitalistlerde iş birliği yapıp milleti sömürmek için.

— Başka?

— Halkı uyutup, memleketi orta çağa götürmek için.

— Yaz kâtip. Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma kanununa göre maalesef sanığın beraatine karar verilmiştir.

★

KÜLÂHIMA ANLAT !

İç İşleri Bakanı Bay Sükan:

«Doğuda Asayiş Berkâmaldir» Demiş.

Asayiş konusunu külâhıma anlatsın Sükan Efendi.

Parti kongreleri basılıp, Tiyatro eserleri yobazlar tarafından sabote edilirken...

SAHİLLER KİMİN

(4. sayfadan devam)

Asistanı Kevork Acemoğlu ve yine aynı fakültenin asistanlarından Sait Güran veciz ifadelerle sayın Sungur beyin görüşlerini teyid etmektedirler.

Buraya kadar verilen misaller ve parçalar alınan değerli görüşler muvacehesinde ayrıca teklifimin hukuki, sosyal ve iktisadi nedenlerinin izahı lüzumsuz olacaktır. Hepimiz Türkiye sahillerinin yağma Hasan'ın böreği gibi kapışılmakta olduğuna ve turizm gelişmemizi ve millet olarak umumi sıhhatımızı tahrip eder bir istikametin alabildiğine hükümferma olduğunu görmekteyiz. Acı misalleri tekrarı lüzumsuz sayarım.

SAHİLLER HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1 — Deniz, göl ve nehir sahilleri devletindir.

Madde 2 — Sahil şeridinin derinliği nehir, göl veya deniz kıyısının tarihi coğrafi ve turistik özellikleri nazara alınmak suretiyle Bakanlar Kurulu kararı ile engeç 6 ay içinde belli edilir.

Madde 3 — Tapuya dayanan müktesep haklar saklıdır.

Madde 4 — Müktesep hak sahipleri gayrımenkulünde turizm ve Tanıtma Bakanlığının ve mahalli belediyesinin müsaadesini almak kaydıyla turistik tesisler inşa edebilirler.

Gayrimenkullerinde yapacakları taksim, ifraz ve birleştirme muameleleri Turizm ve Tanıtma Bakanlığının ve sınırları içinde bulunduğu ilçelerin belediyelerinin müsaadesine bağlıdır.

Madde 5 — 2644 sayılı Tapu Kanununun 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 ncü maddelerinin sahillerin özel şahıslar tarafından doldurulmasına ve iktisabına imkân veren hükümleri mülgadır.

Medenî kanunun 639 ncu maddesi ile 509 sayılı Tapulama Kanununun senetsiz tasarrufu ve iktisabı mümkün kılan hükümleri ve 5516 sayılı Bataklıkların Kurutulması ve bundan elde edilecek topraklar hakkındaki kanunun ve Muhasebei umumiye Kanununun 23 ncü maddesi hükümleri Sahiller Hakkında uygulanamaz.

Madde 6 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 7 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Fikirlerde Devrim Zorunluluğu

(8. sayfadan devam)

feci durum karşısında, zecrî tedbirlere başvurmanın kesin bir zorunluk olduğunu hükûmetler anlamamışlardır. Böyle bir durumla hiç bir zaman karşılaşmış değiliz. Eski devirlerde yeterli olan yöntem ve tedbirlerle, çare bulmağa imkân yoktur. *Düşünme tarzlarımızda, davranışlarımızda devrim yaratmamız ve dünya ulusları arasındaki ilişkilerde de bu devrimi başarmak cesaretine sahip olmamız gerekir.* Dünün klişeleri bugüne yetmedikleri gibi, yarın, tamamen hükümsüz kalacaklardır. İnsanlara bu gerçeği anlatmak, aydınların, şimdiye kadarki toplumsal görevlerinin en önemlisi ve değerlisidir. *Acaba bu aydın insanlar, en derin ulusal geleneklerini kökten değiştirmeğe ulusları inandırıp götürebilmek için, ulusal bağlarından yeter derecede kurtulmak cesaretini gösterebilecekler midir?* Burada büyük bir gayrete ihtiyaç vardır. Bugün başarılamasa bile devletler - üstü organizasyon daha sonra kurulacaktır; fakat o zaman, onu, dünyamızın büyük bir bölümünün harabeleri üzerine kurmak gerekecektir. Dileyelim ve umalım ki, bu günkü uluslararası anarşinin kaldırılması, insanların hem faili hem de kurbanı olacakları, aramızdan kimsenin genişliğini düşünemiyeceği *dünya tufanı* pahasına mümkün olmasın! Zaman, bizi korkunç bir şekilde tazyik etmektedir. Eğer, mutlaka başarmak istiyorsak, *derhal faaliyete geçmeliyiz.*

AYDINLIK YAYINEVİ

GERÇEKLER POSTASI

Siyasal Gazete

Şimdilik ayda bir çıkar.

Sayı: 6 — Mart 1967

★

Sahibi, Sorumlu Yönetmeni :

Alpay KABACALI

★

İdare Müdürü :

Atillâ YÜCELAL

★

Yazışma: P.K. 1116 — İstanbul

Sayısı 100, Yıllık abonesi 1200 kuruş

İlânlar pazarlıkla alınır.

Gazetemizin adı anılmadan yazı ve resim aktarılamaz.

Gönderilen yazılar, pul eklenirse cevaplandırılır, geri gönderilir.

Dizgi — Baskı :

Çelikcilt Matbaası